TJEDNIK HRVATA U MAĐARSKOJ

HRVATSKI glasnik

Godina XXIX, broj 6 | 7. veljače 2019. | cijena 200 Ft

FOTO: BRANKA PAVIĆ BLAŽETIN

Državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas u Pečuhu

4. – 5. stranica

Okrugli stol na temu školstva u Koljnofu

3. stranica

Bajsko Veliko prelo

6. stranica

„Fala" serdahelskom harmonikašu

14. stranica

Komentar

Petnaest ljet dužička borba

Med gradišćanskimi školami, znamda nigdor se rasrditi neće, ako se napiše da najjače se bori za obdržavanje hrvatskoga jezika koljnofska Dvojezična škola i čuvarnica Mihovila Nakovića, ka ljetos svečuje 140. obljetnicu svojega utemeljenja. Ako najzad pogledamo u nezdavnu prošlost te odgojno-obrazovne ustanove, onda moramo naglasiti da ona ima najbrojniju suradnju na području matične zemlje sa sličnimi institucijami. Najpoznatija je školska kooperacija ona sa centralnom vukovinskom školom (s prijateljskimi konci, starimi, već od trideset ljet) u kom okviru jur osmo ljeto se čini čudo s „Posebnom školom hrvatskoga jezika". Bit je u tom da iz Hrvatske posudjeni učitelji dva tajedne dugo podučavaju u Koljnofu, a u drugoj fazi ovoga projekta školari 4. razreda se uključuju u hrvatsku nastavu u partnerskoj školi Hrvatske. Pred četirmimi ljeti su koljnofski školari po prvi put tajedan dan dugo boravili u Kiseljaku, 2016. ljeta gostovali su Hrvati iz BiH u Gradišću, lani su zopet bili koljnofski školari tamo i onda još nabrajanju kraja nij'. Na početku 2010-ih ljet u prijateljskom pohodu je veliku ulogu odigrala i Osnovna škola Čavle, a najaktualnija baza za suradnju je đurđevačka škola, u koj se planira dvodnevno gostovanje koljnofskih školarov i učiteljev koncem marciuša. Što naliže pitanja stalnoga jezičnoga asistenta, gost-učitelja u nastavi hrvatskoga jezika, za čije dobivanje i zapošljavanje je i na nedavnom forumu u Koljnofu posvećeno najveć riči, no takovoga tipa podučavanja je opet koljnofska škola predstavila najprlje 2003. ljeta, u osobi Silvije Bucolić iz Austrije. Potom su tri ljeta kasnije dospili hrvatski apsolventi. Zatim su je svako ljeto po tom modelu slijedili novi entuzijasti. Ljeta 2010. umirovljena učiteljica buševečke škole Mira Palčić je besplatno podučavala u koljnofskoj školi a dvi ljeti kasnije se je ganuo peldodavni pokušaj „Posebne škole hrvatskoga jezika". Bilo bi odlično konačno najti neko rješenje za status stalnoga hrvatskoga predavača, za kim borba, ni želja ne prestane jur kih petnaest ljet med koljnofskimi školskimi zidinami ter i izvan nje...

Tiho

Glasnikov tjedan

U izbornoj smo godini. Pa i Hrvati u Mađarskoj. Vjerojatno će u listopadu biti izbori za mjesne samouprave i narodnosne samouprave, što znači da će 13 zakonom priznatih nacionalnih manjina u Mađarskoj moći, ako se udovolji zakonskim okvirima, birati predstavnike na mjesnoj, županijskoj i državnoj razini. Zadnji izbori za mjesne i narodnosne samouprave održani su u listopadu 2014. godine. Tada su Hrvati u Mađarskoj koristeći se zakonskim mogućnostima utemeljili i hrvatske samouprave. Tada je u hrvatskome biračkom popisu bilo upisano 10 599 građana, a u 136 naselja bilo je moguće temeljem brojaka popisa pučanstva iz 2011. godine (najmanje 25 pripadnika dane narodnosti) pokrenuti raspisivanje narodnosnih izbora. U 112 naselja Hrvati su uspjeli osnovati hrvatsku mjesnu samoupravu na mandat od pet godina. I, na brojkama se temelji sruktura samoupravnog narodnosnog sustava u Mađarskoj. U naseljima gdje ih je u biračkom popisu bilo ispod sto, s tri zastupnika, a u naseljima gdje ih je u biračkom popisu bilo iznad sto, četiri zastupnika (tek 20 % samouprava od 112 utemeljenih izabrano je s četiri zastupnika). Osnovano je i sedam područnih samouprava, a temeljem dviju državnih lista birani su i zastupnici dvadesettročlanoga zastupničkog tijela HDS-ove Skupštine – tada pobjednička državna lista Saveza Hrvata u Mađarskoj dala je 15 zastupnika, a osam zastupnika lista koalicije Hrvati za Hrvate. Na izborima su tada uza Savez Hrvata sudjelovale ove civilne udruge: Zemaljsko društvo hrvatsko-mađarskoga prijateljstva, Društvo Hrvata kre Mure, Društvo gradišćanskih Hrvata u Ugarskoj, društvo Andrije Dugonića i Društvo sv. Ladislava iz Stolnog Biograda. Kako smo vas šturo mogli izvijestiti, Savez Hrvata već je vodio razgovore s pomurskim i gradišćanskih Hrvatima oko nastupajućih izbora, a saznajemo kako je Savezovo Predsjedništvo donijelo smjernice oko nastupajućih izbora i podržavanja kandidature sa svojim potpisom.

Čuje se da će Savezovi kandidati moći biti tek oni Savezovi članovi koji su uplaćivali članarinu posljednjih pet godina. (ili će je trebati uplatiti ako žele potpis potpore?! ili će se trebati učlaniti ako su novi članovi??, i o tome se pita i priča ovih dana).

Ovih je dana i državni tajnik Ureda premijera kazao: „Nije svejedno tko će u nastupajućem ciklusu predstavljati manjine."

Zaista nije svejedno?! Mnogo toga ovisi o onima koje kandidiramo (ili koji se kandidiraju), a potom ih biramo u zastupnička tijela hrvatskih samouprava kako na mjesnoj izravnim izborom, tako na teritorijalnoj i državnoj razini putem glasovanja za listu. Ima osoba koje nas zastupaju godinama, a da javno na sjednicama još nisu izrekli nijedan prijedlog niti postavili ijedno pitanje, potaknuli ili sudjelovali raspravi, nazočili i aktivno sudjelovali u radu zastupničkog tijela.

„Za osam su mjeseci izbori koji će odrediti (bar personalno) hrvatsku narodnosnu politiku u nastupajućemu petogodišnjem razdoblju, 2019. – 2024."

I za kraj. U svom govoru prigodom Dana Hrvata u studenom 2018. između ostalog predsjednik Saveza Hrvata reče: „Početkom idućega mjeseca Savezovo će Predsjedništvo zasjesti i početi pripreme oko izborne procedure. Svatko će u vrijeme znati kakvi su nam konkretni planovi, kriteriji i vremenski rokovi, naravno kakav će biti sastav glasačke liste. Mi smo u ovoj predizbornoj kampanji spremni za dogovore, ljudske odnose, poštovanje jedni drugih i suradnju." Između ostaloga pozvao je sve da dokažemo na nastupajućim izborima da ćemo u zastupnička tijela birati najbolje i najdarovitije pripadnike naše manjine, i sve nazočne pozvao, ako to još nisu učinili, da se upišu u hrvatske biračke popise.

Za osam su mjeseci izbori koji će odrediti (bar personalno) hrvatsku narodnosnu politiku u nastupajućemu petogodišnjem razdoblju, 2019. – 2024. A znat ćemo i koje će civilne udruge postaviti svoje kandidate i liste na listopadskim izborima.

Branka Pavić Blažetin

Okrugli stol na temu školstva u Koljnofu

Franjo Grubić: „Nismo potresli svit s ovim skupom, ali da smo korak najpr došli, siguran sam!“

Na poziv načelnika Koljnofa Franje Grubića i Hrvatske samouprave Koljnofa ter nje predsjednice Inge Klemenšić, pred mjesnim Hrvatskim balom su sjeli veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti dr. Mladen Andrlić i savjetnica na Veleposlanstvu Maja Rosenzweig Bajić na koordinacijski razgovor s gradišćanskimi zastupniki i predsjednikom Hrvatske državne samouprave Ivanom Guganom, a nazočan je bio i načelnik partnerske općine, Kiseljaka, Mladen Mišurić Ramljak. Tema je bila još jednoč hakljiva, u sliki hrvatskoga školstva i iskanja stručne pomoći od matične zemlje pri predškolskom odgoju i školskoj nastavi. „Otkidob smo krenuli na jednom putu, po prvi put se pominamo u ovakovom širokom krugu od toga, kakove probleme imamo sa školstvom. Iako su nam rezultati atraktivni, u Koljnofu imamo 140 učenikov u dvojezičnoj školi i čuvarnici, ali ipak bi morali malo stati na gaz, jer dica nam sve više uču naš hrvatski kot tudji jezik. Iz doma sve manje i manje doprimu, ali to stoji za sve Hrvate u ovoj državi, zato bi hitno potribovali pomoć, ka bi mogla dojti, po našem mišljenju, iz Hrvatske. Pitanje je sad, kako bi mogli dobiti učitelje ili učiteljice ne samo privrimeno nego za stalno, ki bi znali bolje našu dicu angažirati s hrvatskim?“, postavio je tako uvodno pitanje okrugloga stola domaćin Franjo Grubić i nabrojio je uz to i pozitivne primjere koljnofske školske suradnje, s Kiseljakom, Buševcem i posudjenimi učitelji u okviru projekta specijalne hrvatske škole ter je nastavio: „Za nas bi najbolje bilo da bi imali ne samo na dva tajedne učitelje hrvatskoga jezika u školi, nego za stalno. Svejedno na koji način, ali pomoć si išćemo da u najvećem i u najmanjem naselju, ako je moguće, ostane med nami naša lipa hrvatska rič“. Zatim je hrvatski veleposlanik dr. Mladen Andrlić istaknuo da ovo goruće pitanje stišće škole i njeve djelatnike ne samo u Gradišću nego i oko Pečuha, a i u HOŠIG-u. „Razgovarao sam u Ministarstvu znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske i u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske, i svi su spremni pomoći, ali svi traže model, neku sliku i skicu, analizu, neke činjenice i neke brojke. Trebali bi neke stvari konkretizirati, precizirati, definirati“, rekao je u uvodu dr. Mladen Andrlić, dodajući da treba sumirati situaciju u hrvatski škola u cijeloj Ugarskoj, probati smisliti tri-četira naselja, mjesta kade bi se mogao profesor kretati, a zato će biti neophodno najti i odgovarajuće kandidate. Ivan Gugan, predsjednik HDS-a, je naglasio da o problemi hrvatskoga školstva bi morebit trebali jur prlje deset ljet ozbiljno diskutirati s nadležnimi ljudi, jer sve već je vidljivo, što se mora i prihvatiti, da hrvatski je postao u škola kot predmet stranoga jezika. Zato je važno da Pedagoško-metodički zavod čim prlje profunkcionira da se na toj razini povežu škole, da se u jednoj ruki organiziraju pedagoška usavršavanja, da se izdjelaju test-kompetencije za dicu i da ta institucija konačno bude pozvana u žitak. Kako smo doznali, to se more očekivati za izborom njegovoga ravnatelja, na protuliće. Zvana toga, rečeno je da u Ugarskoj pedagoški smjer nije više tako popularan, kot prlje, malo je studentov ki upišu narodnosni smjer. Pozitivno je da trenutno dvi hrvatske učiteljice djelaju u ugarskom školskom sustavu, ali samo na odredjeno vrime, jedna u Santovu, druga pak u Sambotelu. Najveći problem takovih nastavnikov iz Hrvatske je da se moraju svakako uklopiti u ugarski sustav, a ovde se pojavljuju brojni problemi, tj. da njim ovde provedeno vrime ne priznaje se u stažu u Hrvatskoj, nadalje ki bi bio dužan platiti njevo osiguranje, kako će izgledati njeva plaća i gdo će to financirati itd? Ako pedagog iz Hrvatske nije naveden u ugarskom sustavu, more držati samo kružok hrvatskoga jezika, nima odgovornosti, a svaki put mora siditi na uri jedan drugi učitelj ki će imati kompetenciju za donošenje odlukov. Tako izgleda problem gost-učitelja od Bačke sve do Gradišća. Agica Sarközi, ravnateljica koljnofske škole i čuvarnice, sa zakonske strane se je približavala problematiki i smatra da su neophodne i minjbe u medjunarodnom ugovoru Hrvatske i Ugarske, i potribno bi bilo ov zahtjev artikulirati na protulićnom zasjedanju mišovitoga odbora za zaštitu manjin dvih država. U nastavku foruma i drugi zastupniki su rekli svoje mišljenje, svoja iskustva iz drugih škol s područja Gradišća, a dobila je glas i predsjednica Hrvatske samouprave Koljnofa Ingrid Klemenšić, ka je skup izvistila o pozitivni primjeri suradnje s hrvatskimi školami. „Mislim da svaka samouprava pripravna je pomoći ako se na papiru riješu pravni uvjeti za boravak gost-učiteljev i jedva čekamo da dobijemo zeleno svitlo“, istaknula je koljnofska predsjednica, a uza to i učiteljica hrvatskoga jezika u mjesnoj školi. Matija Firtl, bivši parlamentarni zastupnik, pozdravio je okrugli stol i zahvalio se je veleposlaniku za podupiranje u namjeri poboljšanja hrvatskoga obrazovanja i obećao je, što na njemu stoji, to će i napraviti u realiziranju projektov. Na kraju skupa Ivan Gugan je još predložio da prlje formuliranja oficijelnoga pisma prema hrvatskim institucijam, konzultira se s pravimi stručnjaki, školskimi direktori ki imaju mnogoljetno iskustvo na području obrazovanja, a i raspolažu znanjem o ugarski zakoni. „Prvu rundu smo prošli, uru i pol smo razgovarali, iako nismo potresli svit s ovim skupom, ali da smo korak najpr došli, siguran sam“, zatvorio je ovako predbalski sastanak u restoranu Tercia, glavni organizator i domaćin spravišća Franjo Grubić.

Tiho

Radni sastanak i susreti

Državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas u Pečuhu

Dana 29. siječnja državni tajnik Središnjega državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas u pratnji savjetnika s posebnim položajem za pitanja nacionalne hrvatske manjine u inozemstvu Milana Bošnjaka te Martine Tomaš, suradnice Središnjega državnog ureda, boravio je u radnom posjetu Pečuhu.

Izaslanstvo Središnjega državnog ureda vodilo je razgovore u Uredu Hrvatske državne samouprave s HDS-ovim predsjednikom Ivanom Guganom i glasnogovornikom Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozom Solgom. Nakon dvosatnog razgovora hrvatsko izaslanstvo razgledalo je prostorije pečuškoga Hrvatskog doma na Jókaijevu trgu broj 11, gdje su smješteni, i Ured Hrvatske državne samouprave i Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj, te su razgledali i gornji kat Hrvatskog doma i prostore koji još nisu stavljeni u namjenu.

Nakon toga posjetili su Znanstveni zavod Hrvata u Mađarskoj gdje ih je dočekao ravnatelj dr. sc. Stjepan Blažetin sa suradnicima.

Hrvatsko je izaslanstvo u pratnji svojih domaćina posjetilo i Hrvatsko kazalište gdje ih je primio ravnatelj kazališta Slaven Vidaković. Ovomu dijelu radnoga programa pribivao je i generalni konzul Drago Horvat. Kako saznaje Hrvatski glasnik državni tajnik Milas posjetio je i generalni konzulat Republike Hrvatske u Pečuhu.

Na zadnjoj sjednici Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan Republike Hrvatske, kaže državni tajnik Zvonko Milas, razgovarali smo s HDS-ovim predsjednikom Ivanom Guganom kako bi bilo dobro održavati redovite, barem dva puta godišnje, radne sastanke i vidjeti koji su to problemi i pitanja, projekti koji su pred nama kako bismo ih pokušali riješiti i kako bismo se pripremili i za aktualnu sjednicu Međuvladina mješovitog odbora za nacionalne manjine između Republike Hrvatske i Mađarske, što očekujemo da će biti u travnju ove godine.

Zvonko Milas na tu temu već je imao sastanak s mađarskim predsjedajućim međuvladina odbora Ferencom Kalmárom prilikom boravka u Budimpešti na proslavi HOSIG-ove obljetnice.

Kako je izjavio Milas, nakon pečuškog sastanka misli da se kroz ovakve susrete mogu dogovoriti prioriteti i načini njihova rješavanja te analizirati ono što se napravilo. Naglasio je da suradnja mora biti neprekidna jer sjedimo na istoj strani i ciljevi su nam isti.

Izaslanstvo Središnjega državnog ureda sa svojim domaćinima

Domaćini, HDS-ov predsjednik Ivan Gugan i glasnogovornik Jozo Solga, državnog su tajnika upoznali s aktualnim stanjem i najvažnijim aktivnostima svim teškoćama koje postoje i koje oni predviđaju, na očuvanje hrvatskoga jezika i pitanje obrazovanja, što je svakodnevna briga i pokušaja sagledavanja onoga što će biti sutra jer globalni trendovi pomalo gaze nacionalne vrijednosti. Posebno su istaknuli poduzete aktivnosti vezano uz dovršetak školskog centra u Sambo-

Razgled prostorija obnovljenoga Hrvatskog doma u Pečuhu koje još nisu stavljene u namjenu

telu i Hrvatskog kazališta u Pečuhu, uz isticanje posebne važnosti medija i obrazovanja kao i osmišljavanje uz postojeće kvalitetnih modela suradnje između institucija Hrvata u Mađarskoj i Republici Hrvatskoj izjavio je državni tajnik Milas.

Hrvatska državna samouprava pokušava odrediti motrišta kako bi se učinila prevencija i kako bi se što bolje funkcioniralo tako i s pomoći koja bi se mogla pružiti slanjem učitelja.

Razgovaralo se i o pečuškome Hrvatskom kazalištu i njegovu djelovanju i obliku upravljanja koje je sada na snazi i uzorcima financiranja kako to ne bi bila zgrada radi zgrade, nego radi sadržaja.

Kako kaže državni tajnik Milas, razgovaralo se o svemu što može pridonijeti boljitku svih Hrvata u Mađarskoj i o međusobnoj suradnji s Hrvatima u susjednim zemljama i sveopćoj povezanosti Hrvata u Mađarskoj, Sloveniji i Srbiji s Hrvatima u matičnoj domovini.

Državni tajnik Milas reče da Hrvatska državna samouprava ima svoju priču i vodi jednu dobru politiku svega onoga što je potrebno nacionalnoj manjini da bi se prepoznala u svim onim vrijednostima

U Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj

održale i prepoznale u hrvatskim vrijednostima tako i Hrvati u Mađarskoj i kroz potporu dvjema ustanovama s čijim sam se radom danas upoznao, Hrvatskim kazalištem i Znanstvenim zavodom Hrvata u Mađarskoj te drugim s kojim su me upoznali predsjednik Gugan i glasnogovornik Solga, reče Milas.

Nakon sastanka HDS-ov predsjednik Ivan Gugan izjavio je da se razgovaralo o

U posjetu Hrvatskom kazalištu u Pečuhu

kako bi opstala u svojoj kulturi, običajima, samobitnosti, svemu onome što je održava, i vjeruje da će Središnji državni ured biti jedan od malih kotačića koji će dati moralnu, materijalnu i političku potporu tome.

Nažalost, ne možemo uvijek sve podupriječi, ali pokušavamo sa svim hrvatskim zajednicama razgovarati, tražiti prednosti i trudim ćemo se te rješavati. Republika Hrvatska svake godine pomalo podiže proračun nacionalnim zajednicama izvan Republike Hrvatske i nadam se da će se taj trend i nastaviti kako bi se te zajednice

najvažnijim temama i problemima koji se tiču hrvatske zajednicu u Mađarskoj. Saželi smo naš rad u proteklih pet godina i stanje u tekućoj godini, koja je i izborna godina. Konkretno smo razgovarali i o mogućnostima materijalne potpore, tako smo tražili pomoć oko financiranja kao i moralnu potporu za pečuško Hrvatsko kazalište, razgovarali smo o školstvu, gdje nam također Republika Hrvatska može pomoći slanjem kadrova te financijskom pomoći kako pojedinim školama tako i HSD te Pedagoško-metodičkom centru. Razgovarali smo i o odmaralištu u Vlašićima, naime za nekoliko godina ističe nam koncesija o korištenju. Vjerujem da će se ove godine naći neko rješenje, tražili smo i potporu za medije hrvatske zajednice u Mađarskoj... i o još nizu aktualnih pitanja, zaključio je HDS-ov predsjednik Ivan Gugan.

U Znanstvenom zavodu Hrvata u Mađarskoj domaćin je bio ravnatelj Zavoda dr. sc. Stjepan Blažetin sa suradnicima.

On je upoznao državnog tajnika s djelovanjem Zavoda, te o postignućima koji je on imao od 2004. godine kada je utemeljen kao ustanova Hrvatske državne samouprave. Posebnu je pozornost posvetio prikazu rada u posljednje tri godine, te trenutnom radu i planovima.

To su ove dionice: Neprekidni rad na bibliografiji hrvatskih izdanja u Mađarskoj, fotodokumentacija hrvatskih pisanih tragova u Mađarskoj, projekt Hrvatskog leksikona, uz izdavačku djelatnost te organiziranje znanstvenih skupova te predstavljanja i znanstveno popularna predavanja suradnika Zavoda kako u Mađarskoj tako i u Hrvatskoj i šire. Naglasio je dobru suradnju sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata uobličenu sporazumom i sa svim sveučilišnim središtima u Republici Hrvatskoj te s Odsjekom za hrvatski jezik i književnost Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Pečuhu. Izrazio je nadu daljnje potpore sa strane Središnjega državnog ureda spomenutim projektima.

Hrvatsko je izaslanstvo u pratnji svojih domaćina razgledalo prostorije pečuškoga Hrvatskog doma na Jókaijevu trgu te posjetilo Hrvatsko kazalište u Pečuhu, gdje ih je primio ravnatelj kazališta Slaven Vidaković.

Branka Pavić Blažetin

Bajsko Veliko prelo – „Igralo se i pivalo tako ko da niko nikad umrit neće"

Zvijezde večeri Zvonko Bogdan i Orkestar Hajo razveselili bačke Hrvate

U suorganizaciji Hrvatske samouprave grada Baje i Kulturnog centra bačkih Hrvata, u subotu je u Baji održano tradicionalno Veliko prelo. Nakon četiri godine Prelo je uveličao omiljeni pjevač bačke ravnice Zvonko Bogdan, ove godine u pratnji subotičkog Orkestra Hajo.

Već po navadi, s najpoznatijom preljskom pjesmom „Kolo igra, tamburica svira", općeprihvaćenom bunjevačkom himnom, Prelo su otvorili članovi KUD-a „Bunjevačka zlatna grana" u izvornoj nošnji, a u pratnji Orkestra Čabar. U nastavku večeri izveli su splet prepoznatljivih bunjevačkih plesova i pjesama.

Generalni konzul Drago Horvat otvorio je Veliko prelo.

U Hotelu Dunav okupilo se umalo tristo gostiju i uzvanika, a ove se godine tražila karta više, što nam je potvrdila i glavna organizatorica Angela Šokac Marković, predsjednica Hrvatske samouprave grada Baje. Kako nam uz ostalo reče, ulaznice još nisu bile ni u prodaji, a već je prošlo stotinu komada, što može zahvaliti omiljenom izvođaču. S druge strane, poslije blagdana i kraćeg odmora, početkom pokladnog razdoblja kada uobičajene zabave dosežu vrhunac, ljudi su željni dobre zabave i veselja što je i mentalitet našega naroda. To pokazuju i svakotjedna prela koja privlače velik broj ljudi diljem cijele Bačke.

Kolo se vilo do zore.

Zvonko Bogdan sa svojim svircima

Ovogodišnje Prelo uveličali su brojni uzvanici, među njima veleposlanik Republike Hrvatske u Budimpešti Mladen Andrlić, čelnici HDS-a i Saveza Hrvata u Mađarskoj Ivan Gugan, odnosno Joso Ostrogonac, glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga, te parlamentarni zastupnik bajskog okruga Róbert Zsigó.

Uime domaćina nazočne je srdačno pozdravio bajski gradonačelnik Róbert Fercsák, među njima posebno uzvanike, želeći im dobrodošlicu. Izrazio je nadu da će ova nova godina biti barem tako sadržajna kao što je bila prošla, a Baja će ove godine biti domaćinom više državnih hrvatskih priredaba.

– Tradicija je hrvatskoga naroda da drži do svojih običaja. Mi Hrvati znali smo sačuvati svoju povijest, znali smo se izboriti za svoju sadašnjost, i znat ćemo sačuvati ono što imamo, a imamo veliko hrvatsko srce. Danas je prigoda da se mi iz domicilne države s vama Hrvatima u Mađarskoj još bolje upoznamo, udružimo. Neka nam bude duga večer, u to ime nazdravimo, živjeli. – reče između ostaloga generalni konzul Republike Hrvatske u Pečuhu Drago Horvat otvarajući zabavu bačkih Hrvata.

Bajsko prelo svake godine okuplja i prijateljske gradove iz Hrvatske, a to je i ove bila prigoda da se usuglase godišnji planovi i programi. I ove su godine bajsko prelo uveličali predstavnici prijateljskih gradova, predsjednica Gradskog vijeća grada Labina Eni Modrušan, te dogradonačelnik grada Požege Ferdinand Troha.

Nakon prigodnih govora i uvodnoga programa okupljeni su mogli uživati u trosatnom koncertu omiljenoga pjevača Zvonka Bogdana i subotičkog Orkestra Hajo koji su svojim najpoznatijim uspješnicama ponovno oduševili ne samo bajske Hrvate nego i njihove brojne goste koji su došli iz okolnih bačkih naselja, ali i iz Baranje i udaljenog Koljnofa. Uza zvuke tambure i omiljene stihove pjesama, Ej, salaši, Bunjevačko prelo i mnogih drugih „igralo se i pivalo tako ko da niko nikad umrit neće".

Tijekom večeri naizmjenično su svirali subotički „Hajo" i bajski „Čabar", pa je dobro raspoloženje potrajalo je do sitnih sati.

Stipan Balatinac

Birjanska Hrvatska plesna skupina

Dobrotvorni bal

Roditeljska zajednica Hrvatskog vrtića, osnovne škole i gimnazije Miroslava Krleže 19. siječnja ove godine priredila je dobrotvorni bal s večerom u školskoj auli. Kao svake godine, tako i ove godine organizacijske poslove članovi Roditeljske zajednice otpočeli su već početkom školske godine. Na prvom sastanku u rujnu već su odredili nadnevak dobrotvornog bala, da svi mogu tako planirati i da bal bude što savršeniji. Na ostalim mjesečno jedanput priređenim sastancima odredili su novu zamisao, koja već djeluje kod ostalih narodnosnih škola, zamisao večere. Razmatrali su s više strana kako bi najbolje ispala zajednička večera, i došli do zaključka, s pomoću ravnatelja školskog središta Gabora Győrvárija, da ako već škola ima obnovljenu i najmoderniju kuhinju, iskoristit će priliku i na školskoj menzi, te će sa školskim radnicima pripremiti večeru. Nakon određivanja večere, odredili su glavnu tematiku bala, koja tema bila je vidljiva po cijeloj atmosferi školske aule. S pomoću Viktora Kozarića, oca djece iz 2. razreda osnovne škole i vrtića, tu prelijepu zimsku balsku atmosferu začarali su na mjesto bala. Lijepa i ugodna atmosfera, cilj pomaganja školi te zajedničko druženje uzrok je prodanih 143 ulaznice s večerom, te još -120ak tisuća forinta prodanih sponzorskih karata. Već uobičajeno, svake se godine upriliči kratko otvorenje, u sklopu kojeg su pozdravne riječi predsjednice Roditeljske zajednice Klare Dibus te mali plesni, zabavni dio. Ove su godine dobrotvorni bal otvorili članovi birjanske Hrvatske plesne skupine, koji su prikazali plesove šokačkih i bunjevačkih Hrvata. U pozdravnim je riječima publika mogla čuti o godišnjim planovima i radu Roditeljske zajednice. Nakon otvorenja bila je zajednička večera, te su u blagovaonici uredili „otok kolača“, od onih koje su roditelji donijeli iz svakog razreda škole. U blagovaonici su uredili i bife za goste, u kojem su, za razliku od dosadašnjih godina, osim raznih sokova mogli prodavati i alkoholna pića. Na balu je svirao, po navadi, sastav Juice Team, a publika je plesala do kasnih sati, do kraja bala. Na balu su se okupili i zajedno družili roditelji iz vrtića, osnovne škole i gimnazije te nastavnici i odgojiteljice. Bilo je i tombole s više od 120 manjih i većih poklona. Glavnu je nagradu darovala pečuška Hrvatska samouprava, ljetovanje na otoku Pagu u hotelu Hrvata u Mađarskoj. Zahvaljujući profesionalnom organiziranju, svatko je u dobrom raspoloženju mogao provesti bal u školi koju je izabrao za svoju djecu. Ukupno je

„Otok kolača“

Roditeljska zajednica tijekom bala sakupila oko 1 327 000 forinta od prodanih ulaznica i bifea, od čega su potrošili otprilike polovinu na troškove sastava, večere, dekoraciju, za bife, i tako po prvim računanjima dobit bala iznosit će 680-ak tisuća forinta. Tu će dobit potrošiti Roditeljska zajednica na djecu i na razne školske programe, na potporu putnih troškova izleta maturanata, na nagrade za djecu tijekom Hrvatskoga tjedna, na Sportski dan u školi, za nove igračke za vrtić i na ostale stvari koje će pomoći djeci, nastavnicima i školi.

Dobrotvorni je bal Roditeljske zajednice i ove godine uspješno priređen, i organizatori se nadaju da će svake godine bal biti još uspješniji.

Ramona Štivić

Otvaranje bala

Dio sudionika

Premijera u pečuškome Hrvatskom kazalištu

Drvo ima srce

FOTO: WWW.PECSIHORVATSZINHAZ.HU

Dana 25. siječnja u kazališnoj sezoni 2018./2019. dogodila se premijera u pečuškome Hrvatskom kazalištu. Predstavu, priču za djecu Drvo ima srce režirao je Dejan Fajfer temeljem teksta Shela Silversteina, američkoga pjesnika, kantautora, glazbenika, strip-crtača, scenarista i pisca dječjih knjiga. Nemojte propustiti predstavu, kako biste uživali u Silversteinovoj priči i glumi Dejana Fajfera i Gorana Smoljanovića. Glazbu potpisuje Dejan Fajfer, naraciju Ines Tričković, scenografiju i kostimografiju Bianka Győri, koreograf: Vincze Balázs, asistent redatelja: Gyula Béri.

Jeste li ikad zakoračili u šumu i osjetili da vas tko promatra? Jeste li ikad pomislili da stabla u šumi mogu ispričati nevjerojatne priče?

„Drvo ima srce" jest lutkarsko-igrana predstava koja nosi snažnu ekološku i moralnu poruku. Prikaz je dirljive priče koja prati odnos između čudesnoga stabla i dječaka koji odrasta. Dječak se mijenja iz bezbrižnoga djeteta koje traži samo mjesto za igru u zaljubljenog tinejdžera koji želi novac, iz tinejdžera u ozbiljnoga poslovnog čovjeka koji želi obitelj i kuću, a na kraju se vratio prirodi i kao umoran starac tražio samo mirno mjesto za odmor. Lik Lude gljive simbol je prolaznosti vremena. Ako smo sretnici, odrastamo tako da mi trebamo druge i drugi trebaju nas. Naše trebovanje nije ništa čega se moramo sramiti ili proklinjati. Ta potreba čini davanje i primanje mogućim. Ovo je priča o bezuvjetnom prijateljstvu i ljubavi poput one između majke i djeteta, priča o davanju i uzimanju, djetinjstvu i bezbrižnosti, odrastanju, zaljubljivanju, potrebama čovjeka, tuzi i sreći.

Branka Pavić Blažetin

Program Hrvatskog kazališta

7. veljače 2019. u 18 sati Miroslav Krleža: Balade Petrice Kerempuha, gostovanje varaždinskoga Hrvatskog narodnog kazališta;

28. veljače 2019. u 11 sati Shel Silverstein: Drvo ima srce, priča za djecu, Serdahel;

28. veljače 2019. u 14 sati Shel Silverstein: Drvo ima srce, priča za djecu, Kerestur.

Trenutak za pjesmu

Kamen

Podignem kamen, a ispod stonoge spavaju.
Stonoge spavaju danju, kaže knjiga.
Da im ne remetim san, brzo vratim kamen na
njegovo mjesto. Pod teškom kamenom kućom
neka se, ako može, nastavi tišina i čeka
noć koja će ih izvući van i razigrati.
Uostalom, knjige ne kažu, ali mi znamo,
I kamen danju spava, noću je živ.

Danijel Dragojević

Koncert Tamburaškog orkestra „Pajo Kolarić“

Predzadnjeg dana 2018. godine, 30. prosinca, u središnjoj gradskoj, zavjetnoj spomen-crkvi na mohačkom Széchenyijevu trgu, u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, održana je dvojezična sveta misa na hrvatskom i mađarskom jeziku koju je služio mjesni župnik Ladislav Bačmai. Misa je bila posvećena obitelji, a nadahnutu propovijed imao je spomenuti dušobrižnik. Nazočne je uime organizatora pozdravila Marija Barac Németh. Misu je svirao Tamburaški orkestar „Pajo Kolarić, koji je nakon mise izveo i prigodan blagdanski koncert, te odušević mnoštvo vjernika.

Seniorski orkestar i mješoviti pjevački zbor Slavonskoga tamburaškog društva Paje Kolarića iz Osijeka i 30. prosinca 2017. godine održao je svečanu božićnu svetu misu, ali tada u mohačkoj crkvi sve-

Foto: Marianna Bergmann

toga Antuna. Već redovito veliki Tamburaški orkestar Paje Kolarića izvodi božićne mise, odnosno program pod nazivom „Djetešce nam se rodilo”. Riječ je o božićnoj misi po pjevanju puka s početka 20. stoljeća u Osijeku, a autor je Julije Njikoš.

Branka Pavić Blažetin

Kaniška obitelj Havaši sa svim svojim članovima već godinama aktivno radi za pomursku zajednicu. Mama Magdika članica je tamošnje Hrvatske samouprave, ujedno članica pjevačkoga zbora, tata Karlo također je član zbora, a sinovi Adam i Akoš otpočetka sviraju u Tamburaškom sastavu „Stoboš”.

Racki bal u Andzabegu

U organizaciji andzabeške Hrvatske samouprave, 26. siječnja 2019. u Kući za priredbe „Finta“ priređen je uobičajeni Racki bal. Na veselici se ove godine okupilo stotridesetak gostiju, i to iz Bate, Budimpešte, Tukulje te iz mjesta. Do zore je svirala „Podravka“, a bal je otvorila mjesna Plesna skupina „Igraj kolo“. I ovoga je puta pokrovitelj priredbe bio andzabeški gradonačelnik András T. Mészáros.

U prikladno okićenoj dvorani okupljene je na hrvatskome jeziku pozdravila predsjednica andzabeške Hrvatske samouprave Agica Weselović, koja je istaknula da je svako okupljanje, pa tako i večerašnje, kako za druženje tako i za očuvanje nacionalne svijesti. „Za očuvanje one kulture i običaja koje su pretci ostavili nasljedstvom i zalogom naše budućnosti. Zahvaljujem svim našim simpatizerima na pomoći, i što dolaze na naše priredbe“, naglasila gđa Weselović. Posebno je zahvalila gradonačelniku Andrásu T. Mészárosu na svesrdnoj pomoći. Vijećnik Antun Antunović također je pozdravio nazočne, potom je zamolio gradonačelnika neka pozdravi goste. András T. Mészáros zahvalio je na pozivu, i što je i ove godine pokrovitelj Rackoga bala. Kako reče, jako je ponosan što u Andzabegu uz Nijemce, Mađare obitava i hrvatska zajednica. Smatra da kultura i običaji narodnosti upotpunjuju sliku grada Andzabega. Program večeri najavila je vijećnica Eva Nađ. Zatim je uslijedio kulturni program mjesne Plesne skupine „Igraj kolo“. Goste je sve do zore zabavljao sastav Podravka, na njihovu bogatom repertoaru jednako su našle mjesto uspješnice i kola. Svirali su hitove Plavoga orkestra, Parnoga valjka, Prljavoga kazališta, sastava Vigor, Mejaša, Zvonka Bogdana, dalmatinskih klapa i drugih. Kružilo se kolo na hrvatsku, srpsku i makedonsku glazbu. Blizu pola noći izvlačila se tombola, među vrijednim darovima bili su: usisivač, putovanje u Mohač na Bušarski ophod, kuhinjski uređaji, po dva puta deset

Pleše se kolo.

ulaza u mjesni bazen, cvijeće u lončanici, bomboni, kozmetički setovi, knjige, pjenušac, vina, torte… i ne u posljednjem redu pokloni budimpeštanske Hrvatske samouprave XXII. okruga, s kojom Samoupravom domaćini imaju potpisani ugovor o partnerskoj suradnji. Veselica, po običaju, bila je s naramkom, i po uhodanom običaju obilni su stolovi čekali prijatelje i obitelji. Razmjenjivali su se recepti, nudila se pokoja kapljica domaće rakije i vina. Dio društva naći će se na zajedničkome putovanju na mohački Bušarski ophod, u ožujku. *Kristina Goher*

Hrvatska pokladna večer u Maloj Pešti

U prostorijama Općeprosvjetnog doma Male Pešte Hrvatska samouprava ove gradske četvrti 2. veljače 2019. priredila je svoju uobičajenu Hrvatsku pokladnu večer. Na veselici, među inima, pribivalo je i četveročlano izaslanstvo iz zbratimljenoga gradića Vrbovca, na čelu s dogradonačelnikom Robertom Đurancem, te dogradonačelnik Male Pešte György Vincek. Bilo je vrijednih darova na tomboli, i naravno dobre hrvatske glazbe, što je svirao vrbovečki sastav „Svita“.

U Maloj Pešti već odavno djeluje Hrvatska samouprava, no u razdoblju između 2013. i 2014. godine uslijedila je jednogodišnja stanka u njezinu radu. Bilo je to nakon smrti tadašnjega predsjednika Đure Zlatara, potom se Samouprava ponovno oblikovala, na čelu s Đurom Zlatarom ml., i vijećnicima: Erzsébet Zlatar i Dalibor Mandić. Nažalost, taj prekid rada osjetan je u financijama jer, kako nam reče predsjednik Zlatar ml., smanjen je iznos državne potpore, a okrug godišnje financira njihov rad s iznosom od milijun forinta. Na teret toga Hrvatska samouprava priređuje Hrvatsku pokladnu veselicu te sudjeluje na Danu narodnosti gradske četvrti. Hvalevrijedno je da do dana današnjega postoji suradnja između Male Pešte i hrvatskoga gradića Vrbovca, što su onomad započeli Đuro Zlatar i Stjepan Šlibar. Kako nam reče dogradonačelnik Robert Đuranec, u vidovima je suradnje godišnji susret prigodom obilježavanja gradskih događaja, ali namjerava se oživiti razmjena učenika, zajednički EU natječaji te sportski odnosi. Kako uvijek, i ove su večeri domaćini goste dočekali ukusnom večerom, na pladnjevima se nudila pljeskavica, ćevapčići, faširano meso, ajvar i kruh, a ni čaše nisu ostale prazne jer se točilo i dobro vino. Tijekom večeri ocjenjivale su se i krinke, a najboljima su uručeni i pokloni. Vrbovečki sastav „Svita“ s uspješnicama je zabavljao okupljene, kojih je ove godine, na razočaranje organizatora, bilo malo. „Mnogi su obećali da će doći, no ipak se nisu odazvali“, rekao je pomalo tužno Đuro Zlatar. Pri kraju veselice bilo je izvlačenje tombole, za što su darove osigurali prijatelji iz Vrbovca i Hrvatska samouprava Male Pešte. Sljedeća će priredba malopeštanske Hrvatske samouprave biti jesenas, u sklopu Dana narodnosti. Bit će to njezina posljednja priredba jer 2019. ne kane krenuti na mjesnim manjinskim izborima. *Kristina Goher*

Družili se prijatelji.

Fileška ljubavna katarza na pozornici

„Jedan mora biti bedak“ i po šesti put pred punom dvoranom

Štefanie Fazekaš i Štefan Buzanić u odličnoj ulogi ljubavnice i oženjenoga muža

Kazališna djelatnost u susjednoj nam Austriji značajna je tradicija u sačuvanju hrvatskoga jezika, njeguju to s brižljivom i strastvenom ljubavlju, i onde, brojna društva. Jedna med njimi je Kazališna grupa Fileža, čiji igrokaz „Izvan kontrole“ sam vidila po prvi put, pred dvimi ljeti, u Hercegovcu na spravišću hrvatskih amaterskih teatrov. Jur i onda je bilo očividno da tamošnji igrokazači uživaju u svoji uloga, i u cijeloj igri se nosu na pozornici kot polu/profesionalci. Lani je tako veliki interes našao predstavu „Taksi, taksi“ da gor nam nije bilo moguće nutrazajti na zadnju predstavu. Ljetos je, od Božića do Trih kraljev, šest put odigrana komedija „Jedan mora biti bedak“, u tri čini, iz pera francuskoga pisca Georgesa Feydeaua, u prevodu Mate Palatina i pod režijom Petra Schweigera, pred punom fileškom dvoranom, a minuli tajedan u četvrtak, bečka publika je mogla uživati u spektaklu u Gradišćanskohrvatskom centru. Kako je rekao dugoljetni redatelj Petar Schweiger, na pozornici čuda ljet imaju istu ekipu, sad su se po prvi put predstavili tri mladi. „Moram reći da su ljudi pripravni predstaviti igrokaze na Fileži, ke kod nas rado idedu gledati ljudi. Najveća pohvala ide našim igrokazačem jer su konzekventni, trsu se u ulogu zaživiti da to u najboljem formatu doprimu publiki. A režiseru je najbolja pohvala, burni aplauz“ od česa se je većputi odzvanjala fileška dvorana, mogli bi dodati još uz riči fileškoga peljača. Amaterskom društvu ovo je jur od 1994. ljeta dvadeset i četvrti igrokaz, i po broju šesti, od francuskoga pisca ki na satirični način predstavlja vjekovječnu bolest svakoga društva: nevjernost, zavidnost, prevaru i ljubomornost. „Karakterni muži“ iz 19. stoljeća polag, na van perfektno odigranoga, srićnoga hištva, imaju ljubavnice, spolom išću izazove, nova uzbudjenja u laskanju titule osvajača, ali upoznamo i ženskaroša ki ishasnuje žensku slabost i zdvojnost, kad ide za osvetu. U trournoj igri lako nam je doživiti fileški ljubavnu katarzu uz čuda šale s brojnimi čudnimi prizori, izvrsnom glumom med prekrasnimi kulisami i paradnimi prateži. Na kraju, kot svenek, i u fileškom teatru avantura i kaos se pelja do rješenja i do hepienda, a nadalje i do pokajanja, oprašćanja i otpušćanja grihov. Najveći kinč, medjutim, i ovoga spektakla su bezbrižne ure uz hrvatski jezik koji je jednako razumljiv, drag i čaroban, ne samo za domaće ljubitelje kazališća nego i za Prisičane, Židance, Undance, Koljnofce ki svako ljeto imaju želju uživati u fileškom aktualnom spektaklu.

Tiho

Verena Varga, Andrea Kerstinger, Kristijan Karall i Martin Tomšić pri šalnoj epizodi

Neženja Kristijan Karall s dvimi pajtašicami: Bernadetom Jesch i Barbarom Kirschberger

Veselje i uspjeh na kraju predstave

Čajanka u Foku

Fočka Hrvatska samouprava, kao svaku godinu, i ovu je otpočela organiziranjem Čajanke u naselju. Ona se organizira povodom dočeka proljeća, da se zajedno druže svi oni koji tijekom godine pomažu rad Hrvatske samouprave. Na taj su dan članovi Samouprave pripremili večeru svima nazočnima. Ove su se godine 26. siječnja, u 16 sati članovi i bliži pomagači sastali u novoobnovljenom domu kulture da otpočnu zajedničko kuhanje i pečenje za pozvane goste. Tako je na dvorištu otpočelo kuhanje gulaša i pečenje slanine i krumpira. Usput u unutrašnjim prostorima okitili su stol za večeru, a u kuhinji je također započela priprema raznih jela za goste. Prvo su narezali domaće kobasice, šunke, slaninu na komadiće, osim toga narezali su papriku i rajčicu te poslagali na tacnu da bi svi mogli okusiti ove proizvode.

Zatim su se kuhala jaja, pa ih se očistilo i narezalo. Kuhao se i čaj i vino, te polako sve se slagalo na stol u veliku prostoriju, gdje je bila i večera. Članice Samouprave napravile su i tradicionalni umak toga dijela Podravine, tzv. bošpor, što je slani umak od rajčice. Na stolu smo mogli vidjeti i pogačice, gibanice, kolače, pečene kobasice. Kad je već sve bilo gotovo, onda su ispekli domaće pokladne fašenjke, uz koje su nudili domaće pekmeze. Kad su gosti stigli, započela je zajednička večera, jelo se i pilo sve što su oni sami pripremili da bi zahvalili svim Hrvatima u naselju za godišnju pomoć na svakoj organiziranoj priredbi. Uz večeru i za vrijeme druženja, koje je trajalo do kasnih sati, pozvali su dvočlani orkestar is susjednoga Starina, koji je uza svirku i pjesmu zabavljao publiku.

Ramona Štivić

Odlična suradnja Općine Sopje i Hrvata iz Mađarske nastavlja se kroz nove projekte; ovogodišnja Bošporijada održat će se 9. veljače

U prostorijama Općine Sopje održan je početni sastanak na kojemu su predstavnici Općine Sopje, predstavnice Agencije za regionalni razvoj VPŽ (VIDRA), voditeljica LAG-a Marinianis i gosti iz Mađarske razgovarali o međugraničnoj suradnji, te provedbi zajedničkih projekata kroz natječaj programa INTERREG.

Jedna je od tema sastanka bila i održavanje manifestacije "Dravsko proljeće" koje se ove godine priređuje u Sopju, kao i skora sopjanska "Bošporijada" koja bi trebala niti održana 9. veljače. Berislav Androš, načelnik Općine Sopje, reče da se ove godine na "Bošporijadi" očekuje desetak družina sa sopjanskog područja, a Sabolč Sološi, djelatnik Hrvatske državne samouprave u Mađarskoj, rekao je da će i iz Mađarske doći jedna družina. Manifestacija "Dravsko proljeće" jedne se godine održava u Mađarskoj, a druge u Hrvatskoj, odnosno Sopju, i to uvijek na Mladi Uskrs.

– Dogovorili smo smjernice kojima ćemo zajedno s našim prijateljima iz Mađarske raditi na projektima kroz natječaj programa INTERREG, čija je vrijednost 380-ak tisuća eura. Dio sredstava ćemo odvojiti za manifestacije radi zbližavanja hrvatskoga življa s obje strane rijeke Drave, te razne poduke i izgradnju potrebne infrastrukture. Sam natječaj vezan je uz projekt naziva "Dravske manifestacije", dakle sve ono što se veže uz rijeku Dravu, tradiciju, kulturu, narodne običaje i sve ostalo što je poveznica nas Hrvata ovdje i Hrvata u Mađarskoj. – rekao je načelnik Berislav Androš.

– Jako se veselim što smo se upustili u ovaj zajednički projekt s Općinom Sopje, jer on će pridonijeti boljoj posjećenosti hrvatskih mjesta u Mađarskoj. Nama Hrvatima u Mađarskoj jako je važno održavati veze s Hrvatima iz naše bivše domovine i uvijek nastojimo što više sudjelovati na kulturnim i drugim manifestacijama koje se organiziraju s hrvatske strane rijeke Drave. Mislim da je ovaj projekt jedna dobra osnovica za daljnju suradnju i vjerujem da ćemo postići ono što nam je cilj, poboljšati uvjete organiziranja manifestacija s obje strane rijeke Drave. – izjavio je nakon sastanka djelatnik hrvatske državne samouprave u Mađarskoj Sabolč Sološi. (www.icv.hr, adf, foto: D. Fišli)

Proslavite Dan pizze s pizzom

Većina vas obožava pizzu, jelo koje se može pripremiti na mnoštvo načina i s bezbroj okusa. Međunarodni dan pizze održava se 9. veljače, pa možda ga je najbolje proslaviti s kušanjem raznih vrsta pizza. Ipak, ako već toliko volimo to jelo, bio bi red da nešto i naučimo o njoj.

Mnogi misle da pizza potječe iz Italije, međutim već su je pripremali u antičkoj Grčkoj, čim su Grci usavršili tajnu miješanja brašna s vodom. Izgled kakav nam je danas poznat, poprimila je vjerojatno tek negdje krajem 16. ili početkom 17. stoljeća, kada je iz Amerike u Europu stigla rajčica, bez koje danas pizzu gotovo ne možemo zamisliti. Pizza kakvu danas poznajemo navodno je prvi put pripremljena u Napulju u 19. stoljeću kada je neki kuhar u čast kraljice Margherite Savojske ispekao pizzu Margheritu, s rajčicama, sirom i bosiljkom, što je ujedno predstavljalo boje talijanske zastave. Od tada je pizza doživjela razne promjene, a danas se može upotpuniti s gotovo bilo čime.

Za pametne i pametnice

Upiši u križalju izraze pojedinih povrća, pomoći će ti upisana slova!

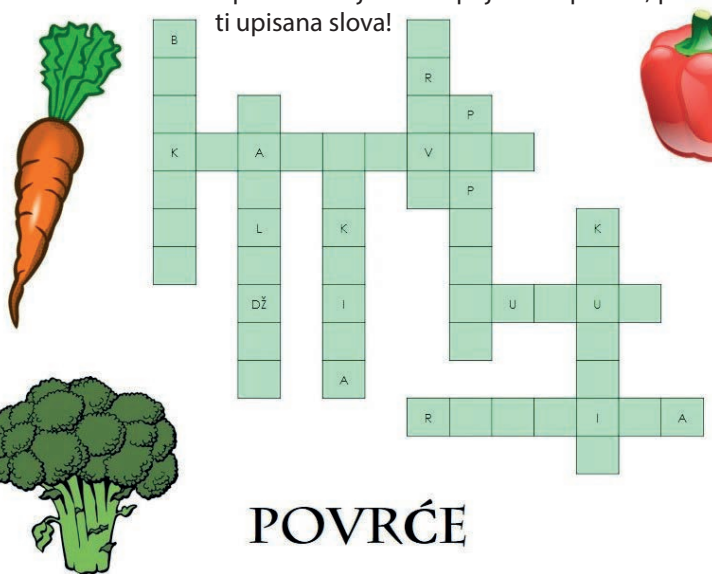

ZA SPRETNE RUKE

Iskušajte kakav ste majstor pizze! Donosimo vam recept izradbe pizze. Budite hrabri i zamijesite tijesto sami jer domaće je tijesto prava stvar.

SASTOJCI

Za tijesto: 20 g svježega kvasca (ili vrećica suhoga kvasca), 2-3 žlice tople vode,1 žličica šećera, 320 g pšeničnoga glatkog brašna, 1 žličica soli, 2-3 žlice maslinova ulja, 200-ak ml tople vode

Za nadjev: 200 ml kečupa blagog, 200 g naribanog sira, 200 g šunke i bilo koji drugi sastojci koje volite.

PRIPREMA: Kvasac razmutite u malo tople vode, dodajte šećer i pustite da odstoji oko 5 minuta na toplome mjestu. Brašnu dodajte sol, ulje, dignuti kvasac te dodajući toplu vodu, umijesite mekano tijesto. Pokriveno tijesto ostavite dizati na toplome dok mu se obujam ne udvostruči (30-ak minuta). Dignuto tijesto, ako možete, razvucite rukom (to je najbolje jer ostaju mjehurići u tijestu) ili razvaljajte na veličinu kalupa.

Tijesto premažite kečupom i pospite sirom. Po tijestu rasporedite šunku i druge sastojke, pecite desetak minuta na temperaturi od 250 °C

Znate li

da je najveća pizza na svijetu izrađena u Napulju od sira i rajčice i duga je 1853,88 metara. Za rekordnu pizzu bilo je potrebno 1,6 tona rajčica, 2 tone mokarele, 200 litara maslinova ulja i 30 kilograma bosiljka. U pripremi je sudjelovalo 250-ak majstora iz Italije i drugih zemalja. Komadi pizze dijeljeni su prolaznicima i beskućnicima, a atrakcija je dio kampanje u počast tradicionalne pripreme pizze kakva se priprema u Napulju, koju je UNESCO uvrstio na popis svjetske baštine.

„Fala” serdahelskom harmonikašu

Nema ljepšeg i boljeg osjećaja nego kada ljudi oko sebe prepoznaju trud drugog čovjeka, njegove vrijednosti i dobrotu. Mala kaniška zajednica, tj. članovi Hrvatskoga mješovitog pjevačkog zbora u Kaniži početkom ove godine priredili su zahvalni program i večeru Štefu Prosenjaku, serdahelskom harmonikašu koji je u početku njihova djelovanja bio i stručna i moralna potpora.

Štef Prosenjak u društvu kaniških Hrvata

Serdahelskog harmonikaša kaniški su Hrvati čekali s pomurskim popijevkama koje su još u početku naučili od njega, a nakon toga uime kaniške zajednice pozdravile su ga Marija Vargović, predsjednica tamošnje hrvatske samouprave, i Ružica Kertes, članica zajednice, a uime kaniških tamburaša Mate Vargović. Svi su zahvalili na njegovoj pomoći, te prisjetili se zajedničkih druženja.

– U mnogim hrvatskim naseljima gdje je aktivni život hrvatske zajednice, u pozadini su pojedinci i ti pojedinci neprimjetno rade svoj posao za dobrobit cijele zajednice. Nažalost, često zaboravljamo na njih, zaboravimo im zahvaliti da su svoje vrijeme, stručnost i znanje dali za zajednicu. Takav je čovjek i Štef Prosenjak. Bilo kada smo ga prosili za pomoć, uvijek nam je izašao ususret, na probama nas je učio, na nastupima nas je pratio, i to smo mu htjeli sada zahvaliti. – kazala je predsjednica Hrvatske samouprave. Pjevači su se pripremili i simboličnim poklonima, uokvirili fotografije o skupa provedenim danima, a još se i neki „lagev“ našao među njima.

Štef Prosenjak, iznenađen prekrasnom priredbom i zahvalom, nije mogao doći do riječi.

Štef Prosenjak svira u društvu kaniških tamburaša.

– Ni reč nesem mogel reči, predsjednica mi je rekla kaj moram dojti tu na program, nesem znal zakaj. Nit sem ne mislil si, to pak da je. Jako mi je drago kaj so se zmislili za me, dojde mi na pamet da smo bili skupa na morju, najrajše bi se rasplakal. Dvadeset let je več prošlo, prva leta sam ja fnogo bil ž njimi vek kak harmonikaš, potle da su se hapili ti dečki tamburu igrat, onda več ne tak fnogo.

Meni to nikaj neje bilo teško, vek sam rad sviral harmoniku. Da sem bil 5-6 let star, več mi je v krvi bil, vek sem za mužikom hodil. Vek su mi bile ruke za harmonikom, onda mi je japa kupil harmoniku, da sam mel sedem let. Sam sam se naučil. Negda so mama mi, soseda, pak starke vek na potu sedile pak su popevale. Slušal sem nis, pak sem se naučil, vek sem im moral igrati. Onda vek tak dale, dale. Da sem bil 11 let star, ondak so moji stari japa bili v Australiji, pak so mi poslali IKA (tak su govorili za to), to je bil nekaj takvo da so tam dali peneze na poštu, al kaj je to bil, a ja pak sam to mogel potrošiti sam na harmoniku. I one harmonike išče imam na najži, to je bilo 1963. leta, vekše so bile harmonike neg ja. Jeno vreme sam privatno se vučil v Kaniži, tri lete sem hodil, onda sem se naučil i kote šteti. Potle 1968. leta smo se hapili igrati v Extra bendu, ondak sem 69. leta moral vu vojsku pak se i bend razišel. Da sem se vrnul nesem mel bandu, onda sem ja z starcami z Serdahela pak Sumartona igral. Potle smo pak skupa došli za bend. Onda so se hapile zabave, saki tjeden je bila zabava. Nesem mel mira, čist saki vikend, v petek smo igrali bal, v subotu goste do nedele, onda smo od ponedelka ranja išli na posel. Bilo je jako lepo, zafalim Bogu, familiji, rodbini, pajdašam, kaj su vek z menom bili. Ve več sam dagda igram, tak za kaniški, pak serdahelski zbor. Štel bi kaj mi vnokeki nafče nekaj igrate, malo išče zrastu pak bomo se hapili. – „prepovedal“ je za naš tjednik Štef Prosenjak.

Harmonika ni ovaj put nije mogla izostati, Štefova supruga ju je krišom stavila u prtljažnik, no ovaj put je harmonikaš imao i pratnju od članova Tamburaškog sastava „Stoboš“.

beta

In memoriam

Prof. Stjepan Banas
(1946. – 2019.)

Sve gradišćanske kazališćarce, svakoga ki je u Ugarskoj poznao prof. Stjepana Banasa, pred kratkim je znova obašla turobna vist. Naime, u svojem 73. ljetu žitka napustio nas je veliki prijatelj hrvatskoga amaterskoga kazališća, utemeljitelj i skrbitelj festivala hrvatskoga pučkoga teatra u Hercegovcu, sanjar i realizator mnogih dičjih festivalov, učitelj, koordinator školskih suradnjov, i ne nazadnje i negdašnji redatelj hercegovačke kazališne scene. Nas, petroviske igrokazače, posebno su rado imali, još i većkrat su nas pohodili u našoj Pinčenoj dolini, kamo su dospili s njevimi omiljenimi igrokazači iz Hercegovca, prilikom gostovanja. Prof. Banas bili su duša teatarskih festivalov, na škadljači s trikolorom i u črnom kožnom lajbeku su nas svenek čekali, a i sa smihom na licu s tom dibokom radošću u oči, ku nek prijatelji ćutu ki se za dugljim vremenom najdu, objamu se ter se kušuju. Iako su u zadnja ljeta postali bolje tihi i skromni gledatelj dogodjajev, nijedno ljeto nisu ostali daleko od festivala i bar na prvi večer su došli sprohadjati i aplaudirati kazališnim spektaklom. Duga, nemilosrdna teška bolest 25. januara, u petak, je je zgrabila, a drugi dan su položeni na zadnje počivališće u hercegovačkom cintiru. Ovoljetni, 25. jubilarni Dani hrvatskoga amaterskoga pučkoga kazališća za dva tajedne će biti tužniji i siromašniji prez jednoga čvrstoga i odanoga stupa hrvatskoga prikgraničnoga prijateljstva. Profesore Banas, počivajte u miru!

Tiho

Zadnja slika s petroviskimi igrokazači 2010. ljeta

Utrka „Mura” u Keresturu

Unatoč temperaturama ispod ništice, na tradicionalnu Utrku „Mura”, u organizaciji Osnovne škole „Nikola Zrinski” i Udruge „Zrinskih kadeta”, 19. siječnja u Keresturu se okupilo 96 trkača. Bilo je sudionika iz Boršfe, Serdahela, Kaniže, iz raznih naselja Zalske županije, odnosno iz Hrvatske. Trkači su mogli birati raznovrsne daljine od 2,67 km do polumaratona (21,1 km). Na kraju svi su se okupili na dodjelu nagrade te na vrući čaj i zamašćen kruh. Uručene su medalje u 42 kategorije. Čestitke svim sudionicima!

BUDIMPEŠTA

Nogometne se reprezentacije Mađarske i Hrvatske sastaju u sklopu kvalifikacija za Svjetsko prvenstvo 2020. godine. Utakmica će biti 24. ožujka 2019. godine u Budimpešti, u Areni Grupama od 18. sati. Prva utakmica između momčadi, doduše tada između Mađarske i Hrvatske banovine, odigrana je 2. svibnja 1940. godine, bio je to prijateljski susret s rezultatom 1 : 0. U nogometnoj povijesti reprezentacije su odigrale deset utakmica, 6 s neodlučenim rezultatom i tri pobjede hrvatske momčadi. Europsko prvenstvo u nogometu 2020. obično nazivano UEFA Euro 2020. ili jednostavnije Euro 2020, bit će 16. izdanje UEFA europskog prvenstva, međunarodnoga muškog nogometnog prvenstva Europe koje organizira UEFA svake četiri godine. Prvenstvo će biti održano u dvanaest gradova u dvanaest različitih europskih država tijekom ljeta 2020. (točni će datumi biti određeni poslije). Portugal brani prvo mjesto koje su osvojili na prvenstvu 2016. godine.

SALANTA

Uobičajeni dobrotvorni bal Roditeljske zajednice salantskoga Hrvatskog narodnosnog vrtića ove će se godine prirediti 26. veljače 2019. godine u mjesnom domu kulture. Na balu će nastupiti sve vrtićke skupine, djeca iz salantske škole, najmlađi plesači i odrasla skupina KUD-a Marica, te s malim programom i odgojiteljice vrtića. Cijeli će prihod ovog bala biti namijenjen u dobrotvorne svrhe i za osnovne potrebe vrtićara. Za dobar će se ugođaj brinuti Orkestar Podravka.

UNDA; HORPAČ

Hrvatsko kulturno društvo „Veseli Gradišćanci" srdačno Vas poziva na Hrvatski bal 9. februara, u subotu, početo od 18.30 u horpačku Gostionu „Tamás". Bal otvaraju domaćini, tancoši i folkloraši, a na balu svira grupa Žgano. Informacije i karte kod Štefana Kolosara: 0036/30/417-3729.

DARANJ

I ove će se godine prirediti uobičajena, sada već deveta Podravska svinjokolja, koja će se održati 9. veljače 2019. godine u Daranju. Mjesto je priredbe otvoreni prostor dvorišta tamošnje osnovne škole, mlinsko dvorište. Raznovrsni programi će početi od ranojutarnjih sati, u šest ujutro će biti buđenje kolinjskih družina. Ove će se godine natjecati oko petnaest prijavljenih kolinjskih družina.

PETROVO SELO

Zaklada za Petrovo Selo srdačno Vas poziva na svoj tradicionalni maskenbal s temom „cirkus", 9. februara, u subotu, početo od 19 uri, u mjesni kulturni dom. Šalni program na uvodu, svečane riči, bogate tombole, jilo i pilo, a i preskrajna zabava do jutra uz Pinka-band i seniorski Pinka-band neće ni ovput faliti.

BUDIMPEŠTA

Eržebetvaroška Hrvatska samouprava organizira Dobrotvorni hrvatski bal, koji će biti 15. veljače 2019. u HOŠIG-ovoj blagovaonici, s početkom od 19 sati. Na balu svira Pinka band. Cijena ulaznica s večerom: 2500 forinta. Goste očekuju vrijedni darovi na tomboli, ali Samouprava rado prima dragovoljne poklone.

SALANTA

KUD Marica i Hrvatska samouprava 9. veljače priređuju cjelodnevnu VI. Salantsku svinjokolju i druženje uz večeru u domu kulture. Cilj je događanja sve hrvatske naraštaje uključiti u Samoupravine programe, poradi druženja, njegovanja hrvatske kulturne vrijednosti i jačanja hrvatske samosvojnosti. Među zadatcima KUD-a Marica jest ne samo ples i pjesma nego i obnova i očuvanje tamošnjih hrvatskih običaja.

„Poklade su, milo janje moje, barem da su u godini troje!"

Kozarska Hrvatska narodnosna samouprava i ove godine organizira redovite Ženske poklade, 24. veljače 2019. g. (u nedjelju).

Program popodneva: u 16 sati doček gostiju uz domaće slastice; u 16.30 folklorni program u domu kulture (Kossuthova 33)

U programu sudjeluju: Ženski pjevački zbor „A. Šenoa" (Pečuh) KUD Marica (Salanta), udvarski Harmonikaši, Orkestar Vizin. Nakon programa zajednička večera i plesačnic uz „Vizinovu" glazbu.

LUKOVIŠĆE

Hrvatska samouprava te Hrvatski vrtić i osnovna škola 8. veljače 2019. godine organizira spomen-večer u čast Đuri Frankoviću. Priredba će se održati u 18 sati u mjesnom domu kulture. Nakon svečanog otvorenja programa i pozdrava gostiju slijedi predstavljanje „Pučke biblije", izdanja Đure Frankovića, knjigu će predstaviti dr. Stjepan Blažetin, ravnatelj Znanstvenoga zavoda Hrvata u Mađarskoj, i Mirko Ćurić, predsjednik Slavonsko-baranjsko-srijemskog ogranka DHK. Nakon toga slijedi kulturni program u kojem sudjeluju vrtićari, učenici lukoviške osnovne škole i pečuški KUD Tanac.

PLAJGOR

Seoska i Hrvatska samouprava pozivaju stanovnike naselja 9. februara, u subotu, na 5. tradicionalno zaklanje svinje, kade muži djelaju, a žene mulatuju. Djelo se gane u sedmi ujtro, majstor i šef „svinjarije" je Tamás Orbán. Točno u 17 ura začme se svečana večera u kulturnom domu.

Hrvatski bal u Sigetu

Hrvatska je samouprava ove godine priredila svoj Hrvatski bal, time se započela balska sezona i u Podravini. Tradicija pokladnih balova kod Hrvata u Mađarskoj i danas živi, gotovo u svim naseljima gdje žive Hrvati se priređuje bal. Nije to drugačije ni u Sigetu, gdje su 26. siječnja 2019. godine priredili ovogodišnji Hrvatski bal. Bal je priređen u svečanoj dvorani Flórián od 19 sati. Otvorile su ga pjevačice Ženskoga pjevačkog zbora Augusta Šenoa, koje su publiku zabavljale svojim uvježbanim pjesmama. Nakon kulturnoga programa Zbora slijedila je večera uz koju su sudionici već mogli slušati glazbu Orkestra Juice, koji je bio zadužen cijele noći za iznimni ugođaj, za pjesmu i zabavu. Na bal su pristigli iz okolice Sigeta i zajedno su plesali i veselili se do ponoći, kada je bilo izvlačenje tombole. Tombole su se mogle kupiti tijekom večeri, sretnici su mogli dobiti više skupocjenih poklona. Sudionici su uživali u svirci i pjesmi, cijelu se večer plesalo i zabavljalo. Tako je u nezaboravnom ugođaju prošao sigetski Hrvatski bal. Balska se sezona u Podravini nastavlja, pred nama je još bal u Barči i Šeljinu.

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA: Branka Pavić Blažetin, tel.: +36-30-3961852, e-mail: branka@croatica.hu, ZAMJENICA GLAVNE UREDNICE: Timea Horvat, e-mail: tiho@croatica.hu, NOVINARI: Stipan Balatinac, e-mail: balatinacz66@gmail.com, Bernadeta Blažetin, e-mail: beta@croatica.hu, Kristina Goher, e-mail: kristina.ghr@gmail.com, RAČUNALNI SLOG: Anna Kondor, tel.: 1/269-1974, e-mail: nusik.glasnik@gmail.com, LEKTOR: Živko Mandić, e-mail: zmsantovo@gmail.com, ADRESA: 1093 Budapest, Lónyay u. 18/b. Tel./Fax: 1/269-2811, tel.:1/269-1974, e-mail: glasnik@croatica.hu – ZA OSNIVAČA: Savez Hrvata u Mađarskoj. IZDAVAČ: Croatica Kft. RAVNATELJ: Čaba Horvath. List širi posredstvom Mađarske pošte, na osnovi pretplate na žiroračun: **ERSTE Bank Hungary Zrt. 11600006-00000000-78637100,** uredništvo Hrvatskoga glasnika i alternativni širitelji. Pretplata na godinu dana iznosi 7500 Ft. Tjednik se financira iz državnog proračuna Mađarske. Rukopise, fotografije i crteže ne čuvamo i ne vraćamo. TISKARSKA PRIPREMA, TISAK: CROATICA Nonprofit Kft., 1093 Budapest, Lónyay u. 18/b.
HU ISSN 1222-1270